

ENİN

Fatma Aliye

ENİN

Öykü Küçük yaşta annesini ve babasını kaybeden Sabahat iyi eğitilmiş, güzel ve zengin bir kızdır. Kendisine vasilik eden dayısı ve onun ailesiyle birlikte annesinden miras kalan yalıda yaşamaktadırlar. Sabahat'ın dayısı Ekrem Bey, onu oğlu Suat ile evlendirmeyi uygun görür. Dayısına çok güvenen Sabahat bu kararı düşünmeye değer bulur. Avrupa'da eğitim görmekte olan Suat tatil için İstanbul'a geldiğinde onu daha yakından tanıyıp kararını bildireceğini söyler. Bu tanışma evresi Sabahat için olumlu geçer ve Suat eğitimini tamamlamak için okuluna döner. Ailenin bir diğer ferdi Sabahat'ın ablasının oğlu Rifat'ı da cariyeleri Piraye ile evlendirmek isterler. Rifat, Piraye'yi kardeşi gibi gördüğünden bu teklifi reddeder. Zaten bu esnada Rifat yeni taşınan komşuları Safi Efendi'nin kızı Fehame'ye ilk görüşte âşık olur. Fehame'yi istemeye giden annesi Fehame'nin nişanlı olduğunu ve yakında evleneceğini öğrenir. Bunu öğrenen Rifat çok üzülür ve hastalanır. Doktorunun tavsiyesiyle İstanbul'dan ayrılmaya, Suat ve Suat'ın kardeşi Nihat'ın yanına Avrupa'ya gitmeye karar verir. Fehame'nin düğününden bir ay sonra Suat, Nihat ve Rifat İstanbul'a döner. Sabahat ve Suat'ın evlilik hazırlıklarına başlanır. Bu sırada Suat, Sabahat'ın kız kardeşi Nebahat'a bir talip bulur. Tüm ev halkının ısrarlarına rağmen Nebahat bu teklifi kabul etmez. Çocukluğundan beri ablasının zenginliğini ve güzelliğini kıskanan Nebahat, Suat ile Sabahat'ın nikahını bozmaya karar verir. Suat'a onu çok sevdiğini söyler, kendini acındırır, türlü yalanlarla Suat'ı kandırmaya çalışır. Sabahat'tan bu şekilde alaka göremeyen Suat, Nebahat'ın sevgisine kayıtsız kalmaz, onu teselliye çalışır. Bir gece bahçede Nebahat ve Suat'ın yakınlaşmasını gören Sabahat nişanı bozar. Suat kendisinin yanlış anlaşıldığını söylese de Sabahat kararından vazgeçmez. Bu olaylardan sonra Nebahat evden gönderilir fakat yeni planlar yapmaya başlar. Nebahat'ın kendisine olan aşkıdan intihar etmeye kalkıştığına inanan Suat evden ayrılır ve Nebahat ile evlenir. Suat ve Nebahat'ın evlenmesi, çocukluğundan beri Sabahat'a âşık olan Nihat'ı ümitlendirir. Sabahat'tan yeniden evlenmeye karar vermesi halinde kendisini haberdar edeceğine dair bir söz alarak Amerika'ya gider. Bu sırada Rifat'a hala çok âşık olan Piraye çok hastalanır. Fehame'yi hala unutamayan Rifat kardeşi gibi sevdiği Piraye'yi son günlerinde yalnız bırakmaz. Piraye'nin vefatından sonra oğullarının sağlığından iyice endişe eden Rifat'ın anne ve babası onu evlendirmek için ikna etmeye çalışırlar. Rifat ise ancak Fehame'ye çok benzeyen bir kız buldukları vakit evleneceğini söyleyerek ailesiyle anlaşır ve Avrupa seyahatine çıkar.

Temalar

Evlilik ve aşk Romanın birincil teması evliliğdir. Her karakterin evliliğe ve aşka dair düşünceleri farklıdır. Romandaki erkek karakterlerden Rifat ve Suat aşkı arzular ve sevdiği kadınlarla evlenmek isterler. Sabahat için sadakat en önemli kıstas iken kız kardeşi Nebahat ise kadınların kocalarını sevmemeleri gerektiğini çünkü erkeklerin her zaman aldattığını savunur. Fehame ise aileleri tarafından zorla evlendirilen kadınların mutsuz birlikteliklerini temsil eder.

Sadakat Romanın baş karakteri diyebileceğimiz Sabahat üzerinden eserde sadakat vurgusu yapılır. Sabahat evlilikte aşktan ziyade dürüstlüğe önem verir. Dolayısıyla Sabahat kızların evlenmeden önce eşlerini tanımaları gerektiğini düşünür.

Karakterler

Sabahat Üst sınıftan bir aileye mensuptur. Küçük yaşta annesini ve babasını kaybetmiştir. Doğduğundan itibaren kendisine bakan Sabite Hanım ile babasının evliliğinden olma bir kız kardeşi vardır. Dayısının vasilığında çok iyi bir eğitim alarak yetiştirilmiştir. Akli başında, iyi huylu, güzel bir kızdır. Annesinden kendisine büyük bir miras kalmıştır.

Nebahat Sabahat'ın üvey kız kardeşidir. Ablası Sabahat'ın zekasını, güzelliğini ve zenginliğini kıskanır. Ablasının lütufları karşısında hiç mutlu olmaz, daha da hırçınlaşır. Tek amacı zengin bir adamla evlenmektir.

Rifat Sabahat'ın ablasının oğludur. Müziği, resim ve şiirle ilgilenmektedir. Hayallerindeki kadına tıpa tıpa benzeyen Fehame'ye ilk görüşte âşık olur.

Suat Sabahat'ın dayısı Ekrem Bey'in oğludur. Sabahat ile beraber büyümüşlerdir. Çocukluğundan itibaren Avrupa'da eğitim görmüştür. Duygusal bir karakterdir. Sabahat'ın sevgisini kazanmak için çok uğraşmıştır.

Nihat Suat'ın erkek kardeşidir. Abisi gibi Avrupa'da eğitim görmüştür. Çocukluğundan beri Sabahat'i sevmektedir. Fakat Suat gibi varlıklı olmadığı için kendisini Sabahat'a layık görmez.

Piraye Sabahat'ın ablası Mesile Hanım'ın cariyesidir. Oldukça güzel ve eğitilmiş bir kızdır. Rıfat'a çok âşıktır.

Fehime Komşu Safi Efendi'nin kızıdır. Çok güzel ve eğitilmiştir. Ailesinin zoruyla hiç görmediği biriyle evlendirilmiştir.

Sabahat (Mantıklı)

Karakter Üst sınıftan bir aileye mensuptur. Küçük yaşta annesini ve babasını kaybetmiştir. Doğduğundan itibaren kendisine bakan Sabite Hanım ile babasının evliliğinden olma bir kız kardeşi vardır. Dayısının vasiliğinde çok iyi bir eğitim alarak yetiştirilmiştir. Akli başında, iyi huylu, güzel bir kızdır. Annesinden kendisine büyük bir miras kalmıştır.

Aktiviter Sabahat vaktinin büyük bir kısmını tahsiline ayırmaktadır. Dayısı Ekrem Efendi Sabahat'ın İngilizce öğrenmesi için Londra'dan Mis Mod'u getirmiştir. Yedi yaşından beri hocası Abdullah Efendi'nin derslerini takip etmektedir. Sabahat mantık, coğrafya, tarih, kimya, Arapça gibi derslere devam eder. Ayrıca musikiyle ilgilenir, çok iyi piyano çalar.

ÖRNEK ANILAR

Onurlu Sabahat'ın bir evlilikte aradığı en önemli şey dürüstlük ve dostluktur. Suat'a herhangi bir sadakatsizliğini gördüğü anda ondan vazgeçeceğini söyler:

"...Pek çok kadın da bu hakarete karşı gözyaşı dökmekle yetinir. Böyle bir şey olduğunda ben gözyaşı dökmem Suat!... İkincisi olmayacağı vaadine affederek de karşılık vermem! Sadece bir vefasızlığını gördüğüm anda senden vazgeçerim!... Artık ondan sonra seninle yaşayamam!"

Sabahat bu söylediklerinin arkasında durur ve Suat'ın kendisini aldattığını öğrendiği an ondan ayrılmaya karar verir.

Mantıklı Sabahat duygularıyla değil, mantığıyla hareket eden bir kızdır. Dayısının oğlu Suat ile evlenmeyi ona âşık olduğu için değil, mantıklı bulduğu için kabul eder. Dayısının servetine sahip çıkmasından ve eğitimine hassasiyet göstermesinden dolayı ona olan güveni tamdır. Böyle bir adamın oğlunun kendisi için uygun olacağını düşünür:

"...Vefasız bir vasi olsaydı benim tahsil ve terbiyeme itina etmeyi düşüneneğine servetimden kendisine hisse çıkarmayı düşünürdü. Annemin ölümünden sonra babamın servetimin artmasına çalışması gibi dayım da bana gereken masraftan geri kalanlar için o şekilde hareket etmiş. İşte böyle bir adamın oğlu da iyi olur düşüncesi Suat'ı istememdeki en birinci sebep!"

Soğukkanlı Suat'ın ihanetini kendi gözleriyle gören Sabahat, olay karşısında sükûnetini korur. O sırada yanında bulunan cariyesi İtimat ve Rıfat Sabahat'a hayret eder:

"-Hele korktuklarımız başımıza gelmedi. Hanım sendelemedi bile!"

-Evet metanetine hayran oldum."

Sabahat mantıklı ve kararlı bir kız olduğundan bu duruma üzülüp ağlamak yerine metanetini koruyarak ne yapacağını düşünür ve ardından hiçbir şey olmamış gibi uykuya dalar:

"Uğradığı bu hakareti reddetmek ve haysiyetini koruyarak ayaklar altına düşmemek için hemen harekete geçip Suat'la olan nişanını bozma kararını verdikten sonra artık düşünenecek bir şey kalmadığından yatağına girdiğinde çok güzel uyumuş ve sabah her zaman uyandığı saatte gözlerini açmıştı."

Nebahat (Geçimsiz)

Karakter Sabahat'ın üvey kız kardeşidir. Ablası Sabahat'ın zekasını, güzelliğini ve zenginliğini kıskanır. Ablasının lütufları karşısında hiç mutlu olmaz, daha da hırçınlaşır. Tek amacı zengin bir adamla evlenmektir.

Aktiviteler Ablası Sabahat gibi Nebahat de özel derslere devam eder. Fakat ciddiyetsiz tavırlarıyla derslerinde başarılı olamaz. Giyim kuşamına ve güzelliğine zaman harcamaktan hoşlanır.

ÖRNEK ANILAR

Kıskanç Nebahat çocukluğundan beri ev halkının Sabahat'ı çok sevmesini, ona daha fazla ilgi göstermelerini hep kıskanmıştır. Zengin ve eğitilmiş erkeklerin hep ablasına talip olmasına dayanamaz. Ablasının ona türlü iyiliklerde bulunup gönlünü hoş etmeye çalışmasına rağmen, onun zenginliğini kıskanır. Suat ve Nihat'tan beklediği ilgiyi göremeyince öfkesi ve kıskançlığı ortaya çıkar:

“-Bunlar hiçbir şeye yaramıyor, tuvalet, süs hiçbir şeye hizmet etmiyor. Hatta güzellik de!.. diye söylenerek başındaki firketeleri çıkardı. (...) Ondan gördüğü iyilikler, yardımlar onun içindeki kin ve garazı büyütüyor, çoğaltıyordu. Onun zenginliğini bir türlü affedemiyordu. “Ne olurdu bari, sakil çarpık çurpuk bir şey olsaydı!” dediği zamanlar pek çoktu.”

Sahtekâr Sabahat'ın zenginliğini ve güzelliğini kıskanan Nebahat ablasının saadetine göz diker. Nihat'tan yüz bulamayınca Suat'ı baştan çıkararak bu evliliğe engel olmaya karar verir. Kendisini Suat'a aciz ve masum gösterir. Bahçede baş başa kaldıkları bir akşam Suat'ı tüm cazibesini ve güzelliğini kullanarak kandırmaya çalışır:

“Nebahat bütün ustalığıyla masum ve mazlum bir tavır aldı. Derin bir göğüs geçirdi. O anda talihine olan bütün küskünlüklerini ve Suat'la evlenip de onun servetine ortak olamadığından dolayı olan canının yangınlığını gözünün önüne getirdi. Mermere benzeyen yanaklarından pırlanta taneleri gibi yaşlar akıtmayı başardı. Tatlı bir bakışla Suat'a baktı. Olabildiğince büyülü bakışlarla gözlerini Suat'ın gözlerine dikti. İtiraf edemeyeceği bir sırrı varmış gibi bakıyordu. Nebahat'ın duygu ve düşüncelerini bilen bir kimse onu o anda görse bu kızın çok iyi rol yaptığı için aktrisliğe büyük bir yeteneği olduğunu anlardı.”

Vefasız Nebahat ablasına hiçbir zaman minnettarlık duymaz. Ona kötü davranmasına rağmen Sabahat'ın hep müsamaha gösterip onu affetmesi, Nebahat'ı daha çok kızdırır. Ablasını merhametli ve iyi ahlaklı görmeye tahammül edemez. Ablasını sevmek yerine, onu manipüle etmeye çalışır. Kardeşinin iyiliğini isteyen Sabahat Nebahat'a neden evlenmek istemediğini sorduğunda onu tersler:

“-Hemşire eğer evinizde fazla geliyorsam, masrafım size ağır geliyorsa bunu bana doğrudan doğruya söyleyiniz!”

KAYNAKÇA

Fatma Aliye. *Enîn*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2005.